

ЕЙМЕРІОЗ У ВІВІРКИ ЗВИЧАЙНОЇ *SCIURUS VULGARIS*, ДІАГНОСТИКА ТА ЛІКУВАННЯ

Решетило О. І., к. вет. н., доцент

Сумський національний аграрний університет, Суми, Україна

Нікіфорова О. В., к. вет. н., доцент,

Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

Актуальність проблеми. Вівірка, або білка звичайна *Sciurus vulgaris* Linnaeus, 1758, відноситься до родини Вивіркові (*Sciuridae*), підряду Вивірковиді (*Sciuromorpha*), ряду гризуни (*Rodentia*). Поширені у лісах Європи, Азії та Америки [1], але нерідко утримуються як домашні улюбленці в оселях.

Однією із поширених паразитарних хвороб сільськогосподарських, домашніх і диких ссавців є еймеріози – велика група протозойних хвороб, якими також хворіють птахи і риби [7]. Переважно уражуються і тяжче хворіють молоді тварини і проявляються проносами, схудненням, анемією, високою летальністю [6].

У білки звичайної *Sciurus vulgaris* реєструють декілька збудників еймеріозу: *Eimeria sciurorum* Galli-Valerio, 1922; *Eimeria serbica*, Pop-Cenitch and Bordjochki, 1957; *Eimeria andrewsi*, Yakimoff and Gousseff, 1935; *Eimeria silvana*, Pellerdy, 1954; які паразитують в епітеліальних клітинах тонкого відділу кишечника, переважно в дванадцятипалій та порожній кишках, *Eimeria mira*, Pellerdy, 1954; переважно паразитує в клубовій кишці [4]. Найбільш поширеним видом є *Eimeria sciurorum* Galli-Valerio, 1922; яку реєстрували і у Калабрійської чорної білки (*Sciurus meridionalis*) в Італії [2]. Зараженість білок *Eimeria spp.* в Італії становила на рівні 95% [3].

Для лікування тварин, хворих на еймеріоз, застосовують лікарські засоби, які за дією на механізм імунітету поділяють на дві групи: 1) препарати, що гальмують утворення імунітету: регікокцин, клінакокс, кокцисан, стенорол, лербек, монензин; 2) препарати, які негативно не впливають на утворення імунітету: ампроліум, автек, кокцидин, ірамін, байкокс, сакокс, сульфаніламід [6, 7].

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводилися в 2021 р. на базі клініки ветеринарної медицини «Ветсервіс» м. Суми. Матеріалом були білки звичайні *Sciurus vulgaris* у кількості 3 особин віком 5-7 міс хворих на еймеріоз та індивідуальні проби фекалій від них. Діагноз підтверджували виявленням ооцист еймерій у індивідуальних пробах фекалій, які досліджували за стандартизованим флотаційним методом із застосуванням насиченого розчину кухонної солі із встановленням інтенсивності інвазії (П) [5]. Для

лікування хворих тварин застосовували норсульфазол, виробник O.L.KAR 1% водний розчин методом випоювання протягом 7 днів та катозал та 5 % розчин глюкози в якості симптоматичної терапії.

Результати досліджень. За період досліджень у клініці ветеринарної медицини «Ветсервіс» м. Суми були обстежені три білки звичайні *Sciurus vulgaris* віком 5-7 місяців з клінічними ознаками діарея з домішками слизу та крові, пригнічення, відмова від корму, анемія слизових оболонок. Утримання тварин квартирно-кліткове, годівля – горіхами різних видів та корм для гризунів, вода у вільному доступі.

Остаточний діагноз встановлювали на підставі мікроскопічних досліджень за допомогою мікроскопу фірми Carl Zeiss Jena ($\times 100$) індивідуальних проб фекалій за стандартизованим флотаційним методом із застосуванням насиченого розчину кухонної солі при якому виявляли ооцисти еймерій – дрібні за розміром, овальної форми, безбарвні, з двоконтурною оболонкою, зовнішній шар гладкий, в середині знаходився протопласт. У частині ооцист виявляли диференціацію протопласта на чотири спороцисти, що дало підстави ідентифікувати їх до роду *Eimeria*. Інтенсивність інвазії була в середньому $23,33 \pm 4,41$ ооцисти в полі зору мікроскопу.

Для лікування хворих тварин застосували 1% водний розчин норсульфазолу водорозчинного, який випоювали протягом 7 днів. Крім етіотропного засобу застосовували препарати симптоматичної терапії: 5 % розчин глюкози, катозал. Паралельно із лікуванням проводили дезінвазію кліток, годівниць, напувалок та «аксесуарів», обробляючи їх окропом або замінювали, за умови неможливості провести дезінвазію. За контрольного дослідження індивідуальних проб фекалій від хворих тварин на 10 добу після лікування стандартизованим флотаційним методом із застосуванням насиченого розчину кухонної солі ооцист еймерій не виявлено.

Висновок. Проблема протозоозів домашніх екзотичних тварин є нагальною. Основними клінічними ознаками є діарея, відмова від корму, пригнічення, анемія. Застосування 1% розчину норсульфазолу водорозчинного протягом 7 днів виявилось ефективним при лікуванні білок звичайних, хворих на еймеріоз.

Література

1. Вивірка звичайна. Матеріал з вікіпедії. URL: <https://bit.ly/3368O1S>
2. Jana Kvicerova, Lada Hofmannova, Francesca Scognamiglio, Mario Santoro. *Eimeria sciurorum* (Apicomplexa, Coccidia) From the Calabrian Black Squirrel (*Sciurus meridionalis*): An Example of Lower Host Specificity of

3. Lada Hofmannová, Claudia Romeo, Lucie Štohanzlová, Dagmar Jirsová et all. Diversity and host specificity of coccidia (Apicomplexa: Eimeriidae) in native and introduced squirrel species *European Journal of Protistology* Volume 56, October 2016, Pages 1-14. <https://doi.org/10.1016/j.ejop.2016.04.008>
4. Pellerdy L.P. Coccidia and coccidiosis. Academia Kiado, Budapest. 1965. P. 389-396.
5. Литвиненко О.П., Пономар С.І., Артеменко Л.П., Гончаренко В.П. Довідник з лабораторних методів діагностики інвазійних хвороб тварин / за ред. С.І. Пономарія. Біла Церква. 2011. 152 с.
6. Приходько Ю. О., Пономаренко В. Я., Нікіфорова О. В., Федорова О. В., Мазанний О. В., Булавіна В. С., Люлін П. В. Протозойні та окремі прокаріотні хвороби собак і котів: навчальний посібник. Харків: РВВ ХДЗВА, 2020. 168 с.
7. Приходько Ю. О., Пономаренко В. Я., Федорова О. В. Основи протозоології та протозоози тварин: навчальний посібник: навч. посіб. Х. : РВВ ХДЗВА, 2011. 288 с.; іл.